

nacismu. Přes všechnu bolest, kterou v nás vyvolává tragické zakončení této fáze zápasu československého lidu za osvobození, můžeme v něm nalézt a musíme v něm hledat ty pozitivní stránky, které už nyní mají a v budoucnu budou mít ještě ve větší míře vliv na budování našeho budoucího státu, na jeho politickou a ústavní koncepci a na jeho vnitřní hospodářské a sociální zřízení. Naše svoboda se zrodí z krve a velkého utrpení, duševního i fyzického. Slovensko začalo fyzicky trpět dne 29. srpna 1944. Projde jistě vítězně a důstojně i touto zkouškou. Český národ prožívá muka nejhoršího poddanství už šest let. A podle hojných a soustavných informací připravuje se s nezlomnou energií, přes ztráty svých nejlepších lidí, na den boje, den odplaty a vítězství.

VHA Praha, f. Západ I, HV Londýn 9/1. Příloha č. j. H. V. 6500/Zprav. 1944. Koncept. Strojopis, originál.

542

1944, november 10. Bratislava. — Telegram čís. 1729 nemeckého vyslanca Ludina Zahraničnému úradu v Berlíne s verbálnou nótu ministerstva zahraničia slovenského štátu, týkajúcou sa tzv. vojnovej koristi na povstaleckom území Slovenska.

Tajné

Slovenské ministerstvo zahraničia sa obrátilo na vyslanectvo vo veci výkladu pojmu „vojnová korisť“ nasledovnou verbálnou nótu:

„Komisia, vyslaná ministerstvom vnútra do Banskej Bystrice, hlásila okrem iného nasledovné:

Nemecké oddiely, ktoré očisťujú územie, obsadené predtým partizánmi, považujú za vojnovú korisť predmety, o ktorých možno spoľahlivo zistiť, že sú slovenským vlastníctvom a hodlajú ich odviezť zo Slovenska. Sú to predmety, ktoré partizáni rekvirovali, napríklad motorové vozidlá, dobytok, múka, obilie atď., alebo ktoré odmontovali či zobrali z verejných budov, ako napr. telefóny, telegrafné súčiastky, písacie stroje atď., ďalej predmety rôzneho druhu, pochádzajúce zo súkromných bytov, majitelia ktorých boli partizánmi prinútení svoje byty opustiť, alebo z nich utiekli zo strachu pred partizánmi.

Na železničnej trati Banská Bystrica—Ulmanka stojí do 800 osobných a nákladných vagónov s príslušným počtom lokomotív. Nákladné vagóny sú naložené obilím, múkou a inými potravinami, liekmi, telefónnymi a telegrafnými súčiastkami. Nemecké oddiely, ktoré ich strážia, odmietajú vydať ich obsah slovenským úradom a pripravujú odvoz vlakov.

V doline Banská Bystrica—Staré Hory—Donovaly stojí veľa osobných a nákladných vozov, ktoré sa našli na území, obsadenom predtým partizánmi. Sú to motorové vozidlá zo štátneho a iného verejného a súkromného vlastníctva. Aj tieto motorové vozidlá boli vyhlásené za vojnovú korisť.

Partizáni zahnali do hôr aj kone a dobytok zo súkromného vlastníctva a zo šľachtiteľského chovu štátnych statkov vo Viglaši. Aj s týmito zvieratami sa nakladá ako s vojnovou korisťou.

Ďalej bol za vojnovú korisť vyhlásený všetok nájdený benzín a slovenským úradom sa vysvetlilo, aby si zaobstarali benzín z tých častí Slovenska, ktoré neboli obsadené. Žiada sa vziať v tejto veci do úvahy nasledovné slovenské stanovisko:

Z hľadiska medzinárodného práva vojenská korisť môže vzniknúť len z nepriateľského majetku. Majetok spojeneckého štátu — teda Slovenska — ako aj súkromný majetok jeho štátnych občanov sa teda nemôže stať vojnovou korisťou. Ak dokázateľne vlastní — teda slovenskí — štátni občania boli činní proti vlastnému, a tým aj nepriamo proti spojeneckému štátu — Nemecku — možno predsa voči týmto štátnym občanom uplatniť vlastné slovenské trestné zákony, ktorých znenie môže viesť aj k prepadnutiu ich majetku v prospech slovenského štátu. Nie je preto potrebné, aby spojenec, ktorý poskytol pomoc pri potlačení činov nepriateľských štátov vykonal aj trest — odňatím ich majetku. Pomoc Nemecka pri potlačení partizánskeho puču vyžiadalo Slovensko nielen ako pomoc spojencu vo vojne, ale aj na základe ešte užšieho vzťahu, a to nemecko-slovenského ochranného vzťahu, podľa ktorého Nemecko prisľúbilo ochraňovať samostatnosť slovenskej republiky a zmluva o ochrane je myslená nielen pre prípad vojny, ale aj pre mierový stav. Duchu ochrannej zmluvy by však úplne odporovalo, keby ochraňujúci, teda prirodzene vždy silnejší partner po poskytnutí ochrany druhému, teda slabšiemu partnerovi, by ho ešte oslabil tým, že by si prisvojil jeho majetok alebo majetok jeho občanov. Podľa medzinárodného práva môže vzniknúť vojnová korisť len v priebehu vojnových operácií.

Pomoc nemeckých vojsk bola však — dokonca aj z nemeckej strany — vysvetľovaná len ako očistovacia akcia, ako policajné opatrenie pre znovunastolenie poriadku. Okrem toho sa vojnová korisť považuje za odškodnenie bojujúceho. V zmysle dohody o zaopatrnutí nemeckého wehrmachtu na Slovensku z 9. októbra 1944, ujíma sa však slovenská republika finančných a hospodárskych potrieb nemeckého vojska.

Preto sa žiada, aby sa so slovenským majetkom nezaobchádzalo ako s vojnovou korisťou.

Slovenská verejnosť si je vedomá, že bez účinnej pomoci nemeckých vojakov by sotva bolo možné znovunastoliť pokoj a poriadok. Pociťuje preto hlbokú vďaku voči nemeckým vojakom. Keby sa však hlásené opatrenia uskutočnili, verejnosť by im ťažko porozumela a práve tak ťažko by jej ich bolo vysvetliť."

Prosím o urýchlené pokyny.¹

Ludin

SŤA Praha. Auswärtiges Amt Berlin (Zahraničný úrad Berlín), 20/372464-372466. Fotokópia úradného záznamu telegramu. (Z nemčiny preložila HT.)

543

1944, november 12. Praha. — Súrny ďalekopis nemeckého štátneho ministra K. H. Franka šéfovi bezpečnostnej polície a bezpečnostnej služby dr. E. Kaltenbrunnerovi v Berlíne s návrhmi vo veci generála Viesta a Goliana.

Tajné!

Milý kamarát dr. Kaltenbrunner!

Vo veci Viest—Golian Bratislava už publicisticky využíva výsledky výsluchov. Pokladám to za nesprávne. Tým sa naďalej umožňuje nepriateľskému rozhlasu —

¹ Na spise je nasledujúca strojopisná poznámka: „Predložené ríšskemu ministrovi zahraničia. Žiada, aby sa vec odročila tak, aby medzicasom bola možnosť odviezť čo možno najviac vojnovéj koristi. Telko, 13. 11. 44.“